

Rīgas valstspilsētas pašvaldības kapitālsabiedrību pārvaldības konsultatīvās padomes sēdes protokols Nr. 2

20.05.2024.

Norises vieta: Rātslaukums 1, 220. kabinets.

Sēde tiek atklāta plkst. 16.00

Sēdi vada:

Rīgas valstspilsētas pašvaldības kapitālsabiedrību pārvaldības konsultatīvās padomes vadītājs, Baltijas Korporatīvās pārvaldības institūta viceprezidents, vadītājs Latvijā

- Andris Grafs

Sēdē piedalās:

Rīgas valstspilsētas pašvaldības kapitālsabiedrību pārvaldības konsultatīvās padomes locekļi -

Ārvalstu investoru padomes Latvijā Investīciju aizsardzības un drošības darba grupas vadītājs

- Māris Vainovskis

Latvijas Darba devēju konfederācijas padomes loceklis, akciju sabiedrības "Latvijas Finieris" padomes priekšsēdētājs

- Uldis Biķis

Valsts kancelejas Pārresoru koordinācijas departamenta Valsts attīstības nodaļas vadītājs

- Vladislavs Vesperis

Rīgas valstspilsētas pašvaldības pārstāvji:

Rīgas domes priekšsēdētājs

- Vilnis Ķirsis

Rīgas domes priekšsēdētāja vietniece

- Linda Ozola

Rīgas domes deputāts, Mājokļu un vides komitejas priekšsēdētājs, frakcijas "Latvijas attīstībai" vadītājs

- Viesturs Zeps

Rīgas domes deputāts, frakcijas "Nacionālā apvienība "Visu Latvijai!" - "Tēvzemei un Brīvībai/LNNK", Latvijas Reģionu Apvienība" vadītājs

- Einārs Cilinskis

Rīgas domes deputāts, Satiksmes un transporta lietu komitejas priekšsēdētājs, frakcijas "Jaunā VIENOTĪBA" priekšsēdētājs

- Olafs Pulks

Rīgas domes deputāts, Sociālo jautājumu komitejas priekšsēdētājs, frakcijas "Partija "Gods kalpot Rīgai"" vadītājs

- Juris Radzevičs

Rīgas domes deputāte, Izglītības, kultūras un sporta komitejas priekšsēdētāja

- Laima Geikina

Rīgas pilsētas izpilddirektors, kapitāla daļu turētāja pārstāvis

- Jānis Lange

Rīgas valstspilsētas pašvaldības Centrālās administrācijas Kapitālsabiedrību pārvaldes vadītāja

- Ilze Spūle-Statkus

Pieaicinātā persona:

Rīgas valstspilsētas pašvaldības un nevalstisko organizāciju sadarbības memoranda īstenošanas padomes deleģētā pārstāve, Latvijas Mazo un vidējo uzņēmumu asociācijas valdes locekle

- Anna Ozola

Sēdi protokolē:

Rīgas valstspilsētas pašvaldības Centrālās administrācijas Kapitālsabiedrību pārvaldes Metodoloģijas un procesu atbalsta nodaļas galvenā referente

- Sandra Pastare

Sēdē nepiedalās: Rīgas valstspilsētas pašvaldības kapitālsabiedrību pārvaldības konsultatīvās padomes (turpmāk – Konsultatīvā padome) locekļi – Latvijas Finanšu nozares asociācijas juridiskā padomniece Agnese Brašmane un Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras valdes priekšsēdētājs Jānis Endziņš.

Sēdes darba kārtība:

- Par aktualitātēm kapitālsabiedrību pārvaldības jautājumos.

Darba kārtības jautājuma apspriešanas gaita un saturs:

Par aktualitātēm kapitālsabiedrību pārvaldības jautājumos.

V. Ķirsis izsaka pateicību klātesošajiem par iespēju tikties un pārrunāt aktualitātes, ierosina šādas tikšanās rīkot reizi pusgadā un informēt par Rīgas valstspilsētas pašvaldības (turpmāk – pašvaldība) pārstāvjiem un nevalstisko organizāciju sadarbības memoranda īstenošanas padomes deleģēto pārstāvi. Aicina Rīgas pilsētas izpilddirektoru J. Langi informēt par aktualitātēm pašvaldības kapitālsabiedrību pārvaldības jautājumos.

J. Lange informē, ka turpinās uzsāktā kapitālsabiedrību virzība uz labu korporatīvo pārvaldību, tiek izvērtēti 2023. gada darbības rezultāti, atzīst, ka tie ir labi. Sniedz informāciju par kapitālsabiedrību finanšu un nefinanšu mērķiem, tai skaitā SIA “Rīgas ūdens” un AS “RĪGAS SILTUMS” nepieciešamību un plāniem piesaistīt pašu un kredītiestāžu finansējumam alternatīvus finanšu līdzekļus, arī izvērtējot iespēju “startēt” kapitāla tirgos. Par šo jautājumu ir notikušas diskusijas arī ar SIA “Rīgas namu pārvaldnieks”. Piebilst, ka jautājums par IPO jebkurā gadījumā ir tikai īpašnieka jeb Rīgas domes deputātu lēmums. Skaidro, ka SIA “Rīgas nami” pēc četru kapitālsabiedrību apvienošanās ir jāsakārto klientu apmierinātības joma, uzlabojot kvalitāti, sadarbību ar pašvaldības Īpašuma departamentu u. c. Informē par izaicinājumiem veselības aprūpes kapitālsabiedrībās u. c. Atzīst, ka kopumā 12 pašvaldības kapitālsabiedrību attīstība norit plānveidā, ar kopējo apgrozījumu aptuveni viena miljarda *euro* apmērā.

A. Grafs informē, ka Rīga ar savu pieeju kapitālsabiedrību pārvaldībā var būt piemērs valstij – gan ar neatkarīgiem padomes locekļiem, gan nodefinētām gaidām, izvirzītajiem finanšu un nefinanšu mērķiem, savlaicīgi pieejamiem pārskatiem. Atzinīgi vērtē Rīgas domes organizēto konferenci par korporatīvo pārvaldību un kapitāla tirgiem, kas norisinājās Rātsnamā, 2024. gada 12. aprīlī. Piemin Rīgas domes 21.08.2020. iekšējos noteikumus Nr. 4 “Rīgas valstspilsētas pašvaldībai piederošo kapitāla daļu un kapitālsabiedrību pārvaldības kārtība” (turpmāk - Kārtība Nr. 4) paredzēto vidēja termiņa darbības stratēģiju izstrādi, ko ir veikušas visas kapitālsabiedrības, izņemot Rīgas pašvaldības sabiedrību ar ierobežotu atbildību “Rīgas satiksme”. Informē, ka konsultatīvā padome ir gatava iesaistīties diskusijās par Kārtības Nr. 4 aktualizēšanu, sagatavojot grozījumus. Pauž pārdomas par pašvaldības līdzdalības nepieciešamību veselības aprūpes kapitālsabiedrībās. Uzskata, ka viens no virzieniem būtu līdzdalības pamatojuma izvērtēšana, kontekstā ar pašvaldības funkciju īstenošanu.

Informē par ikgadējo kapitālsabiedrību forumu, kas notiks 22. augustā, aicinot tajā piedalīties arī politisko vadību. Atgādina, ka 2023. gada forumā piedalījās arī dalībnieki no Baltijas valstīm. Informē, ka Baltijas Korporatīvās pārvaldības institūts ir iesaistīts sarunu procesā ar Tallinas pašvaldības pārstāvjiem, lai pārņemtu pieeju, kāda ietverta Rīgai piederošo

uzņēmumu pārvaldībā, kas nostiprināta Kārtībā Nr. 4. Tas liecina par veiksmīgu starptautisku pieredzes apmaiņu, zināšanu un labās prakses pārnesi.

V. Ķirsis aicina diskutēt par Valsts pārvaldes iekārtas likuma grozījumiem saistībā ar Valsts kancelejas organizētajām starpinstitūciju sarunām, konkrēti par 88. pantu, kas ierobežo publisku personu līdzdalību kapitālsabiedrībās (turpmāk - 88. pants).

M. Vainovskis, kurš šajās sarunās pārstāv Ārvalstu investoru padomi, piekrīt, ka tajās kapitālsabiedrībās, kurās ir valsts vai pašvaldības līdzdalība, mākslīgus administratīvus šķēršļus nav pamata likt. Piemin faktu, ka Konkurences padome pagājušā gadā 50 % savas kapacitātes ir izmantojusi vērtējot 88. panta ietvaru. Ārvalstu investoru padome uzskata, ka Konkurences padomes funkcijas ir jāstiprina, bet tur, kur ir kvalitatīvā uzraudzība, proaktīva tirgus uzraudzība, dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, jo uzņēmēju vidū pastāv uzskats, ka Konkurences padomes aktivitāte ir krietni mazinājusies. Uzņēmēji – nodokļu maksātāji nebaidās konkurēt brīvā tirgū ar valsts vai pašvaldības kapitālsabiedrību kontrolētiem uzņēmumiem. Vienlaikus norāda, ka pašvaldība nedrīkst atbalstīt uzņēmumus ārpus tirgus nosacījumiem, radot negodīgas konkurences priekšrocību. Konkurencei ir jābūt godīgai, neitrālai, jābūt spēcīgai Konkurences padomei un godīgas konkurences uzraudzībai.

V. Ķirsis aicina diskutēt par pašvaldības kapitālsabiedrību reālajām iespējām kotēties biržā, kā negatīvu piemēru minot nesenās Air Baltic Corporation AS obligācijas un kuponu likmes.

J. Lange komentē, ka SIA “Rīgas ūdens” seko, kurā brīdī būtu lētāk aizņemties obligāciju tirgū, jo šobrīd, kad likme ir salīdzinoši augsta, tas nav izdevīgi. Šobrīd norit darbs pie kredītreitinga noteikšanas, pēc kā varēs veikt prognozi. Uzsver, ka tas būs pārdomāts biznesa lēmums un situācija ar SIA “Rīgas ūdens” un AirBaltic ir atšķirīga.

V. Zeps piemin, ka, vērtējot SIA “Rīgas ūdens” investīciju piesaistes iespējas, ir vērtētas Pierīgas pašvaldības, lai izprastu infrastruktūru, vai tīkls būtu saslēdzams un infrastruktūra paplašināma.

A. Grafs atzīst šādu virzienu par pareizu, norāda, ka ir jāpārdefinē izpratne par “mājas tirgu”, kas nav tikai esošā administratīvā teritorija. SIA “Rīgas ūdens” kontekstā aicina būt ambiciozākiem un vērtēt iespējas paplašināt darbību plašākā ģeogrāfijā.

M. Vainovskis uzsver, ka inovācijām un eksportam nedrīkst būt ierobežojumi. Konkurences neitralitāte ir jāstiprina uz kvalitatīviem pamatiem.

V. Ķirsis jautā, vai medicīnas tūrisms būtu kā konkurences kropļošana.

M. Vainovskis atbild, ka pats par sevi tas nepārkāptu konkurences neitralitāti, vienlaikus, ja pašvaldība dotēs vai nu atrašanās vietu, vai telpas, vai būs kādi citi izdevīgāki noteikumi, tas nebūs pieņemami. Nedrīkst dotēt un neadekvāti atbalstīt.

V. Vesperis skaidro, ka 88. pants neliedz publiskas personas kapitālsabiedrībām nodarboties ar inovācijām, bet eksports 88. panta tvērumā ir padziļināti diskutējams jautājums, jo šis pants nosaka: *“Ministru kabinets pēc šā panta otrajā daļā minētā izvērtējuma veikšanas izdod noteikumus, kuros nosaka valsts attīstībai vai drošībai stratēģiski svarīgus īpašumus vai*

tirgus nepilnību, vai tādas preces un pakalpojumus, kas kapitālsabiedrības darbības rezultātā tiek radīti un ir stratēģiski svarīgi valsts attīstībai vai drošībai". Vienlaikus atsevišķas valsts kapitālsabiedrības un valsts kapitālsabiedrības jau pašlaik gūst ieņēmumus no darbības eksporta tirgos.

Klātesošie diskutē par likumdošanā paredzētajām izmaiņām, eksporta iespējām un konkurences un tirgus nepilnībām.

I. Spūle-Statkus izsaka atzinību M. Vainovskim par ieguldījumu 88. panta problemātikas aktualizēšanā un uzskata, ka likuma pants būtu jāpapildina, ka kritēriji ir attiecināmi uz kapitālsabiedrību pamatdarbību.

V. Ķirsis aicina informēt par SIA "Rīgas meži" kokzāģētavas "Norupe" pārdošanu.

J. Lange skaidro, ka darījums ir veiksmīgi pabeigts, kas dos ieņēmumus nedaudz virs sešiem miljoniem *euro* SIA "Rīgas meži" budžetā, tādējādi ir izpildītas Valsts kontroles norādes.

A. Grafs atzīst, ka šis darījums ir labs piemērs, kā risināt jautājumu par pašvaldības kapitālsabiedrību līdzdalības pamatojumu veikt komercdarbību jomās, kur nav konstatējama tirgus nepilnība.

V. Ķirsis aicina diskutēt par iespēju un pieļaujamību tomēr nezaudēt un attīstīt "iekšējo kapacitāti un kompetenci", piemēram, pašvaldības infrastruktūras uzturēšanas darbus 20 % veikt ar saviem resursiem, bet 80 % izmantot ārpalpojumu, kā piemēru minot situāciju ar ceļu uzturēšanu.

V. Vesperis atzinīgi vērtē šādu risinājumu kā vienu no iespējamām alternatīvām, jo tas vienlaikus nodrošina arī konkurences ievērošanu, kā arī veicina iespēju salīdzināt lietas – kvalitāti, izmaksas u. tml. Tādējādi tiek veicināta gan privātā sektora attīstība, gan riska sadalīšana.

A. Grafs piekrīt, jo pakalpojumu nepārtrauktība ir jānodrošina.

L. Ozola piebilst, ka Latvijas iedzīvotājiem ir augstas prasības. Pauž pārdomas par Mežaparka estrādi, kas pieder pašvaldībai un pasākumu rīkošanu tajā. Uzskata, ka šis resurss netiek izmantots pietiekami, kaut gan ar to varētu pelnīt. Ir Rīgas pašvaldības kultūras iestāžu apvienība, kas pārvalda vairākas kultūras iestādes. Uzskata, ka pati pašvaldība varētu rīkot pasākumus, arī lielos koncertus. Jautā, kā tas tiktu vērtēts no konkurences ar citiem pasākumu rīkotājiem aspekta.

E. Cilinskis piebilst, ka jāatrod sadarbības modelis ar lielo koncertu rīkotājiem, uzskata, ka jāpiesaista privātais sektors.

V. Ķirsis aicina Konsultatīvo padomi sniegt informāciju par situāciju valsts kapitālsabiedrībās un šā brīža likumdošanas izmaiņu iniciatīvām.

V. Vesperis min trīs galvenās aktualitātes:

1. Ministru kabinetā atbalstīti grozījumi likumā “Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā”, kas stingrāk ierobežos valsts amatpersonu, it īpaši valdes un padomes locekļu iespējas savienot amatus. Regulējums stāsies spēkā 2025. gada 1. janvārī;
2. notiek starpinstitutionu saskaņošana par Valsts pārvaldes iekārtas likuma 88. panta un Publiskas personas kapitālsabiedrību un kapitāla daļu pārvaldības likuma grozījumiem;
3. Ministru kabinetā izskatīts informatīvais ziņojums par iespējamu publisko kapitālsabiedrību iesaisti kapitāla tirgus instrumentu izmantošanā, kurā ir minētas atsevišķas valsts un Rīgas pašvaldības kapitālsabiedrības kā iespējamās šo instrumentu izmantotājas kapitāla piesaistei,.
4. Piemin arī Ministru kabineta doto uzdevumu saistībā ar vadošo amatu kandidātu atlases konkursiem un nominācijas procesiem, to ilgajiem norises termiņiem un ierobežojošajām prasībām, kā arī attiecībā uz pielāgēšanu valsts noslēpumiem valsts kapitālsabiedrībās. Informē par Ministru kabineta uzdevumā aktualizēto jautājumu par izvērtējuma nepieciešamību valodu zināšanu prasībām amatu kandidātiem atbilstoši Valsts valodas likuma prasībām un iespējām aicināt ārvalstu speciālistus kandidēt uz amatiem valsts kapitālsabiedrību valdēs un padomēs.

Sēdes dalībnieki diskutē par iespējamo atlases kritēriju pilnveidošanu kapitālsabiedrību padomes locekļa amata kandidātiem, jo konkursos piedalās salīdzinoši ierobežots kandidātu loks.

J. Radzevičs vēlas precizēt Konsultatīvās padomes viedokli par pašvaldības veselības aprūpes kapitālsabiedrībām un pašvaldības līdzdalību tajās.

A. Grafs atbild, ka pašvaldībai būtu jāvērtē līdzdalības pamatojums šajās kapitālsabiedrībās.

J. Radzevičs jautā, vai līdzīga pieeja ir arī valsts veselības aprūpes kapitālsabiedrībās.

V. Vesperis atbild, ka līdzdalības izvērtējums valsts kapitālsabiedrībās jāveic vismaz reizi piecos gados, bet tas var tikt veikts agrāk, ja ir šāda nepieciešamība.

Notiek diskusija par atšķirīgo attieksmi un situāciju valsts un pašvaldības veselības aprūpes kapitālsabiedrībās.

Kopsavēlot tikšanās laikā izskanējušo, Rīgas domes vadība secina, ka ir vienprātis ar Konsultatīvo padomi, ka pašvaldības kapitālsabiedrību šā brīža korporatīvās pārvaldības attīstības virziens ir pareizs.

Konsultatīvās padomes lēmums (ar klātesošo vienbalsīgu balsojumu):

- Pieņemt zināšanai sniegto informāciju.

Sēde tiek slēgta plkst. 17.30.

Protokols sastādīts uz piecām lapām un parakstīts ar drošu elektronisko parakstu, kas satur laika zīmogu.

Sapulces vadītājs (*elektronisks paraksts*) A. Grafs, Rīgas valstspilsētas pašvaldības kapitālsabiedrību pārvaldības konsultatīvās padomes vadītājs

Protokolētāja (*elektronisks paraksts*) S. Pastare, Rīgas valstspilsētas pašvaldības Centrālās administrācijas Kapitālsabiedrību pārvaldes Metodoloģijas un procesu atbalsta nodaļas galvenā referente

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu